

BIJLAGE 1: Aanbevelingen uit de Integrale Waterveiligheidsstrategieën van de Waddeneilanden 2024

Waar een eiland vetgedrukt staat, geldt voor dit eiland een apart aandachtspunt.

Aanbeveling 1: Zorg dat bewoners en toeristen bekend (kunnen) zijn met mogelijke schuillocaties en wat van hen verwacht wordt om enkele dagen te overleven. Voor de uitwerking van dit handelingsperspectief is risico- en crisiscommunicatie het vertrekpunt. Aanbevolen wordt dat de veiligheidsregio hiervoor een strategie opstelt op basis van de uitwerking van rampenplannen (waarin ook de mogelijkheden om vooraf het eiland te verlaten nog worden gemaximaliseerd). Aanbevolen wordt ook de eilandgemeentes en recreatiebedrijven bij de uitvoering te betrekken omdat deze daadwerkelijk het contact hebben met de inwoners en toeristen.

Voor **Terschelling** wordt daarnaast aanbevolen om extra schuilplaatsen te ontwikkelen voor bewoners en toeristen om ook in 2100 voldoende schuilplaatsen te hebben.

Aanbeveling 2: De gemeente wordt geadviseerd het ambitieniveau vaststellen waarbij het gaat de kaders die gelden voor verschillende functies en objecten bij voor nieuwe ontwikkelingen en renovatie. Het vastgestelde ambitieniveau zal in omgevingsplannen moeten worden verankerd zodat er duidelijkheid is voor alle stakeholders. Dat betekent dat de gemeente:

- Kaders en richtlijnen opstelt voor het ruimtelijk beleid voor nieuwe ontwikkelingen en renovatie in samenspraak met de ruimtelijke partners (als provincie, waterschappen en Rijkswaterstaat). Het gaat dan om ontwerphoogten (op basis van waterstanden) en randvoorwaarden om van deze ontwerphoogtes af te wijken (bijvoorbeeld als door andere maatregelen de continuïteit van de functie of voldoende snel hersteld kan worden geborgd). Geadviseerd wordt om deze te verankeren zodat bij vergunningaanvragen voor nieuwe ontwikkelingen hieraan getoetst kan worden. De maatgevende waterstanden zoals deze zijn afgeleid in deze studie kunnen worden gebruikt als ontwerprandvoorwaarde voor nieuwe gebouwen.
- In overleg gaan met de beheerders van de vitale objecten over mogelijke maatregelen bij nieuwbouw of renovatie. Hierbij kan worden gekeken naar fysieke maatregelen om de gevolgen op de beoogde locatie te verkleinen en of naar andere locaties te kijken. Ook kan worden gekeken naar mogelijkheden voor extra bescherming (met de waterbeheerder) of noodmaatregelen (met de veiligheidsregio). Een belangrijk aspect hierbij is inzicht te krijgen in de verdeling van de kosten en baten en het maken van afspraken hierover. Belangrijk hierbij is te benadrukken dat de kaders gaan over nieuwbouw en vervangingsopgave, en de maatregelen voor waterveiligheid worden gerealiseerd als onderdeel van andere (grotere) investeringen en dat zo wordt verwacht dat de meerkosten beperkt zijn.
- De bereikbaarheid na een overstroming is een aandachtspunt voor **Texel**. Overwogen kan worden op termijn te zorgen voor een doorgaande en beschikbare route na een overstroming die de kernen verbindt.
- Om het dorp **West-Terschelling** te beschermen kan overwogen worden om ook de kade te versterken (en deze ruimtelijk in te passen) om de kans van voorkomen te verkleinen. Hierdoor overstromen ook de woningen minder vaak.
- De bereikbaarheid van verschillende kernen op **Ameland** na een overstroming is een aandachtspunt. Overwogen kan worden op termijn te zorgen voor een doorgaande en beschikbare route na een overstroming die de kernen verbindt.

Aanbeveling 3: De gemeente wordt geadviseerd om op basis van de opgedane inzichten te bepalen of er nu al objecten of netwerken acute aandacht vragen. In eerste instantie wordt geadviseerd hiervoor objectgerichte rampenplannen op te stellen, als deze het risico nog niet afdekken zijn mogelijke fysieke maatregelen noodzakelijk.

- Objectgerichte rampenplannen (door de overheid) en continuïteitsplannen (door de (semi)private object eigenaren en zorginstellingen) kunnen het risico reduceren ook voor situaties die nu al kunnen voorkomen. Hierbij kan worden aangesloten bij de ontwikkeling van handelingsperspectieven zoals die worden uitgewerkt door de veiligheidsregio's. Naast de eerdere genoemde uitwerking voor evacuatie en schuilmogelijkheden ligt een nadere uitwerking voor niet- of minder zelfredzamen mensen voor de hand (met voor **Schiermonnikoog** speciale aandacht voor senioren in Bouwes Tieuwn en zorgwoningen bij

het zorg- en medisch centrum), en het veiligstellen van hulpverleningsmateriaal (incl materiaal van loonbedrijven) en de energie aanlandpunten voor de hand.

- Indien met deze noodmaatregelen het risico onvoldoende kan worden afgedekt kan worden overwogen om ook fysieke maatregelen te nemen (dit is een politieke keuze). De gemeente zal deze afweging moeten maken en dan het gesprek aangaan met de betrokken beheerders. Als deze enkel vanuit het doel van waterveiligheid worden genomen, en niet gekoppeld aan andere ontwikkelingen, zijn de kosten dus relatief hoog. Tegelijkertijd geldt hierbij dat de ambitie in het Deltaprogramma is om in 2050 klimaatrobuust te zijn.

Aanbeveling 4: Het verdient aanbeveling om de typering van vitale objecten eenduidig vast te stellen in omgevingsplannen van de gemeente en de lijst met deze objecten ook te beheren en onderhouden en hierover afspraken te maken met de veiligheidsregio en waterbeheerders. Deze lijst met objecten kan worden gecombineerd met de overstromingsscenario's uit LIWO die ook continu worden verbeterd door de waterschappen en Rijkswaterstaat. Het verdient dan ook aanbeveling om frequent (bv eens in de 6 jaar gekoppeld aan de actualisatie van de hoogwaterrichtlijn) de overstromingskaarten te actualiseren op basis van LIWO zodat er een actuele en betrouwbare basis ligt onder de omgevingsplannen van de gemeente. Om dit onderhoud te kunnen doen zijn de volgende acties noodzakelijk:

- De basisdata moeten op orde zijn. Dat betekent dat de gemeente ervoor moet zorgen dat het BAG actueel is, inclusief een typering van de objecten naar de klassen van de vitale objecten en het aantal bouwlagen voor schuilmogelijkheden. De waterbeheerders zullen ervoor moeten zorgen dat de overstromingskaarten en kansen actueel zijn.
- Indien aangesloten wordt bij het KRO bestand als basisbestand over objecten (waarin meerdere bronnen inclusief het BAG) worden meegenomen zullen hierover afspraken gemaakt moeten worden met de veiligheidsregio zodat deze informatie toegankelijk is.
- De informatie zal voor beleidsmakers bij de gemeente eenvoudig ontsloten moeten kunnen worden. De viewer zoals ontwikkeld in dit project kan hiervoor een basis bieden.

Aanbeveling 5: Conform de ambitie binnen water en bodem sturend om de reserveringszones rondom waterkeringen te actualiseren wordt aanbevolen om dit voor zowel de waterkeringen als het meegroeien van duinen en voorlanden vast te leggen. Dit vergt een samenspel tussen waterbeheerder, terreinbeheerder en gemeenten. De waterbeheerder zal in kaart moeten brengen wat het benodigde ruimtebeslag is gegeven een wijze van uitvoering. De interactie tussen gemeente, terreinbeheerder en RWS/waterschap vindt plaats over de mogelijke wijze van uitvoering van deze maatregelen, zeker als ruimtelijke impact is. De uiteindelijke reserveringszones zullen in de ruimtelijke plannen van waterschap, gemeente en wellicht provincie vastgelegd moeten worden.

Aanbeveling 6: Bepaal eisen en verantwoordelijkheden voor (onderhoud) van beschermingswerken in buitendijks gebied. Waar de beschermingswerken in buitendijks gebied niet onder verantwoordelijkheid van Rijkswaterstaat of het waterschap vallen ligt het in de rede dat de gemeente hiertoe, in samenwerking met deze overheden en de beheerders/eigenaren, de mogelijkheden onderzoekt.

Voor **Texel** wordt benoemd dat de omvang van het buitendijks gebied beperkt is.

In het buitendijks gebied op **Vlieland** liggen ook waterkeringen die worden beheerd door de gemeente, er liggen ook keringen waarvan niet bekend is wie deze onderhoudt.

Verder zijn de overige aandachtspunten opgesteld:

- De beschikbaarheid en kwaliteit van de buitendijkse overstromingsscenario's is een aandachtspunt. De beschikbaarheid gaat over het ontbreken van voldoende extreme scenario's en scenario's voor het zichtjaar 2100. Op dit moment is klimaatverandering vertaald in een impact op de kans van voorkomen en een toeslag op de waterdiepte van gebieden die reeds overstromingen. De impact van veranderende overstromingspatronen is niet in kaart gebracht.

Voor de buitendijkse gebieden is verder de ruimtelijke resolutie van de waterdieptekaarten, de duiding van de sterkte van niet primaire keringen van belang en de correcte begrenzing van deze gebieden.

Vanaf 2024 is voorzien dat overstromingen van buitendijkse gebieden door Rijkswaterstaat worden geactualiseerd in het kader van de Europese Hoogwaterrichtlijn. Aanbevolen wordt

dan in meer detail te kijken naar de benoemde aandachtspunten en de nieuwe scenario's over te nemen.

- Een tweede aandachtspunt is de definitie van vitale en kwetsbare objecten. Er bestaat nog geen eenduidige lijst van definities en een duidelijke bron waarin deze objecten (correct) zijn opgenomen. De lijst die nu is samengesteld is gebaseerd op het KRO bestand van de veiligheidsregio's, de BAG en open data van energieleveranciers. Deze lijst is aangevuld op basis van een beheerdersoordeel. Het kan niet met zekerheid worden gezegd dat de huidige lijst compleet en correct is. Voor dit onderzoek is dat niet erg omdat gekeken is naar de huidige objecten met name met als doel om een beeld te vormen van consequenties van een ambitieniveau. Bij de uitwerking gaat het vooral om nieuwe ontwikkelingen waarbij op dat moment gekeken kan worden naar de ambities en ontwerprandvoorwaarden. Het verdient wel aanbeveling om een eenduidige lijst op te stellen die ook wordt beheerd en wordt ontsloten zodat die zowel voor ruimtelijk beleid als voor crisisbeheersing kan worden gebruikt.